

EXORCISM – ADEVĂR SAU MANIPULARE?

Vadim Păduraru, st. gr. DP-1411

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Exorcismul (din latina târzie, „exorcismus”, din greacă, „exorkismos” – legare prin jurământ) este practica religioasă, ceremonie pentru alungare a demonilor sau a altor entități spirituale, precum a spiritelor rele, dintr-o persoană sau loc presupuse a fi posedate. În funcție de credința exorcistului, aceasta se face provocând entitatea la un jurământ, printr-un ritual complicat sau pur și simplu poruncind entității să plece, în numele unei puteri superioare. Această veche practică face parte din sistemul de credințe a multor culturi și religii.

Cuvinte Cheie: exorcism, esoterism, religie, mântuire, rău, ocultism, superstiție, demitizare, indiferentism, ierurgie.

Ultima cerere din rugăciunea domnească „și ne mântuiește de cel rău” relevă prezența, în chiar centrul spiritualității creștine, a luptei împotriva răului prezent în creație și care este, pentru conștiința contemporană, unul dintre cele mai întunecate mistere ale ființei.

„Problema răului se află nu numai în centrul conștiinței creștine, ci și în centrul întregii conștiințe religioase. Dorința de a fi izbăvit de răul din existența universală de suferința ființei, a creat religiile. În definitiv, toate religiile, și nu numai cele ale mântuirii în sensul cel mai strict al cuvântului, promit eliberarea de rău și de suferința pe care acesta o produce.”

Această frază memorabilă redă, cu o putere de sinteză demnă de remarcat, elementele ce compun o problematică născută odată cu omul – prezența și experiența răului. Natura unei astfel de problematizări nu este nicidecum una exclusiv teoretică, întrucât experiența răului se impune cu o așa de mare putere încât spiritul uman se apleacă asupra ei nu din curiozitatea „vederii” ci, mai degrabă, din imperativul acțiunii. Răul și suferința sunt prezente și necesită, în primul rând o abordare imediată, concretă, nelăsând loc plăcerii de a filosofa. De aceea religia, abordarea spirituală a problemei răului în lume, este practic, de ordin asceticomoral, și abia după aceea contemplativ. În religie răul nu rămâne niciodată fără chip. El nu este ceva, ca un dat al condiției existențiale a omului, ci mai degrabă „cineva” care, cu o voință personală perversă, voiește și produce răul fizic și moral al omului și, prin el, al întregului cosmos creat. Acest „cineva” este diavolul, marele dușman al omului. De aceea, când vorbim despre rău în context creștin, și cu atât mai mult în context bisericesc, suntem nevoiți să facem apel la revelație și, prin aceasta, la diavol ca prezență personală. Mai mult, legată de acest fapt, doctrina despre lupta împotriva acestui rău cu chip personal, viu, deși de fapt, „mort”, este și trebuie să rămână de o deosebită importanță în teoria și practica Bisericii. În mod cu totul surprinzător însă, dintr-o oarecare teamă sau timiditate, poate de-a dreptul o pudoare existențială, se scrie destul de puțin referitor la acest subiect, și mai ales cu privire la practica exorcismului ca mijloc sacramental de alungare a celui rău. Un aer de esoterism persistă în mintea oamenilor când, din întâmplare sau din nevoie, se face apel la un preot exorcist, și aceasta cu atât mai mult cu cât, în contemporaneitate, s-a dezvoltat o adevărată manie a ocultului, alimentată de diverse scrieri cu pretenție ocultă, de natură pseudo religioasă, și de asemenea de presa de senzație atât de la modă astăzi. De aceea Biserica trebuie să facă eforturi mari pentru a reuși să popularizeze doctrina sănătoasă într-un domeniu care se găsește la granița cu derizoriul superstițiilor, ocultismului și al credințelor deșarte de toate tipurile.

Două sunt fronturile pe care Biserica este nevoită să lupte în scopul răspândirii adevăratei învățături a Domnului și Dumnezeului nostru Isus Hristos: raționalismul societății secularizate și falsa religiozitate care invadează spiritul contemporan ca o tumoare malignă.

Mentalitatea raționalistă, prin specificul ei materialist-utilitaristă, încercând să promoveze un soi de neo-iluminism, un umanism care de multe ori secătuiește omul și de cea din urmă picătură de umanitate pe care o deține, neagă existența suprasensibilului, a supranaturalului, abordând realitatea cu o atitudine hiperpozitivistă, pe care reprezentanții acesteia o numesc demitizare sau de-a dreptul demistificare. Rezultatul unei astfel de concepții este necredința și indiferentismul. Necredința atrage după sine pierderea conștiinței identității, atât personale cât și național-comunitare, prin decăderea din calitativul personal în cantitativul individual, omul devenind un număr, respectiv cufundarea popoarelor într-o pseudocultură anonimă, și tocmai de aceea insipidă, în numele civilizației. Indiferentismul are ca rezultat degradarea morală și spirituală a persoanei umane, cu consecințe în toate sectoarele vieții. Pseudo religiozitatea apare în schimb ca reacție la lipsa de sens a lumii secularizate, prin pierderea legăturii cu Tradiția și se manifestă fie

ca mentalitate de tip sectar, fie, chiar în sânul Bisericii, printr-un harismatism forțat de influență extraeclesiasitică. De asemenea, lărgirea terenului pentru avansarea superstițiilor de tot felul vine și ea ca o consecință a acesteia. În ceea ce privește sursa extraeclesială a falsei religiozități aceasta o găsim în diferitele religii și secte de factură orientală sau extrem orientală, în diferitele mișcări oculte occidentale și în literatura pe care acestea o propagă. Creșterea alarmantă a mișcărilor satanice este un alt simptom al pierderii identității creștine a Europei. Tentaculele falselor credințe se întind până și în mediile culturale și intelectuale ale societății.

Date fiind cele de mai sus, Biserica își readaptează constant mesajul, evident, lăsând neschimbate trăsăturile esențiale, cu scopul de a răspunde cerințelor spirituale ale lumii secolului XXI.

Problema existenței răului, a diavolului și metodele de îndepărtare a influențelor demoniace sunt prezente în doctrina și practica sfintei Biserici, ca moștenire de la evenimentele Revelației prin Sfinții Părinți până astăzi. De aceea, și în acest domeniu, o reevaluare a practicii exorcismului, a dimensiunii teoretico-teologice a acestei ierurgii speciale, în lumina integratoare și unificatoare a teologiei liturgice, se impune cu pregnanță. Practica exorcismului ca atare este o mică parte dintr-un tot care cuprinde viața sacramentală și harismatică a Bisericii. Dacă viața sacramentală și-a păstrat mai mult sau mai puțin constanța de-a lungul veacurilor, cea harismatică a pierdut treptat din importanță ajungând uneori, cu excepția prezenței iluminatoare a unor sfinți sau a spiritualității monastice, aproape de extincție. De aceea, o reevaluare teologico-liturgică a practicii exorcismului pus mai ales în strânsă legătură cu celelalte sacramentale – sfințiri, binecuvântări consacări și exorcisme prebaptismale – ar fi de bun augur pentru revitalizarea vieții harismatice a Bisericii. Un alt aspect legat de practica exorcizărilor este acela al descoperirilor psihologiei și psihiatriei moderne în domeniul activității cerebrale și psihice a omului, descoperiri și informații puse la adăpost de suspectările de superstiție sau mistificare, de care, ținând cont Biserica în administrarea lor, ar putea deveni o practică legitimă și legitimată și în ochii oamenilor de știință. De altfel, informațiile psihologico-psihiatrice sunt de folos și oamenilor Bisericii pentru o cunoaștere cât mai bună a omului și pentru un discernământ cât mai clar între bolile psihice și veritabilele cazuri de manifestare diabolică prin posesiune. În linia celor spuse mai sus, lucrarea de față vrea să fie o infimă contribuție la această reevaluare a teoriei și practicii exorcismului sacramental. Scopul nu este în primul rând acela de a aduce lucruri noi, cu atât mai mult cu cât autorul nu este experimentat în aspectele practice ale temei, ci mai degrabă acela de a îndepărta vălul de esoterism ce domnește peste acest domeniu al practicii sacramentale a Bisericii și de a împrăștia timiditatea și teama legate de exorcism în vederea unor ulterioare cercetări în domeniu. Un alt obiectiv propus este acela de a aduna informații utile legate de aspectele concrete ale exorcizării ca atare și ale investigațiilor premergătoare acesteia. Nu în ultimul rând, o reintegrare liturgică a exorcismului izolat în practica și teologia bisericii ca un tabu, se constituie ca un obiectiv al acestei lucrări.